

B.A. 2nd Semester (Honours) Examination, 2019 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Paper : CC-IV

Time: 3 Hours

Full Marks: 60

*The figures in the margin indicate full marks.**Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

1. प्रत्येकं विभागात् न्यूनतया प्रश्नत्रयं स्वीकृत्य दशानुप्रप्रानामुत्तरं सुरगिरा देवनागरीमाप्रित्य च समाधीयताम्।

प्रत्येकটি বিভাগ থেকে অন্তত তিনটি করে প্রশ্ন নিয়ে মোট দশটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় এবং দেবনাগরী লিপিতে
লেখো। 2×10=20

'ক' বিভাগ:

'ক' বিভাগ

- (a) 'योगো নष्ट: পরন্তপ' — অত্র 'যোগ' শব্দস্য কোঃর্থঃ?
'যোগো নষ্ট: পরন্তপ' — এখানে 'যোগ' শব্দের অর্থ কী?
- (b) 'বহবো জ্ঞানতপসা পূতা: মদ্রাবমাগতা:।' — কে কথং বা শ্রীকৃষ্ণাভাবমাগতা:
'বহবো জ্ঞানতপসা পূতা: মদ্রাবমাগতা:।' — তাঁরা কীভাবে শ্রীকৃষ্ণের ভাব প্রাপ্ত হন?
- (c) 'ক্ষিপ্ৰং হি মানুশে লোকে সিদ্ধিৰ্ভবতি কর্মজা।' — কর্মজা সিদ্ধি: কা ভবতি?
'ক্ষিপ্ৰং হি মানুশে লোকে সিদ্ধিৰ্ভবতি কর্মজা।' — 'কর্মজা সিদ্ধি:' কী?
- (d) চাতুর্বর্ণ্য কিম্? পরমেশ্বরস্য চাতুর্বর্ণ্য-বিভাগরীতি: কীদৃশী?
চাতুর্বর্ণ্য কী? পরমেশ্বরের চারটি বর্ণের বিভাগের পদ্ধতি কেমন?
- (e) কিং নাম বিকর্ম?
'বিকর্ম' কী?

'খ' বিভাগ:

'খ' বিভাগ

- (a) স্বাধ্যায়জ্ঞানযজ্ঞ: কো ভবতি?
'স্বাধ্যায়জ্ঞানযজ্ঞ:' কী?
- (b) 'অনিচ্ছন্নপি বাৰ্শ্যে বলাদিব নিযোজিত:' — বাৰ্শ্যে: কো ভবতি? অনিচ্ছন্নপি জন: কেন কস্মিন্ বিষয়ে
চ বলাত্ নিযোজিতো ভবতি?
'অনিচ্ছন্নপি বাৰ্শ্যে বলাদিব নিযোজিত:' — বাৰ্শ্যে: কে? অনিচ্ছুক ব্যক্তি বলপূর্বক কার দ্বারা কোন বিষয়ে
নিয়োজিত হয়?
- (c) 'ন কর্ম্মাণি নিবধন্তি ধনঞ্জয়' — কীদৃশাং কর্ম অত্র অভিহিতং ভগবতা? কর্ম্মাণি কং ন নিবধন্তি?
'ন কর্ম্মাণি নিবধন্তি ধনঞ্জয়' — এখানে ভগবান কীরূপ কর্মের কথা বলেছেন? কর্মসমূহ কাকে বন্ধন করে
না?

- (d) 'कर्मभिर्न स बध्यते' — कर्मभिः कः कथं वा न बध्यते?
'कर्मभिर्न स बध्यते' — कर्मের দ্বারা কে কেনই বা আবদ্ধ হন না?
- (e) 'सम्भवामि युगे युगे' — कः कथं वा आत्मानं सम्भवति?
'सम्भवामि युगे युगे' — কে কেনই বা নিজেকে সৃষ্টি করেন?

'ग' विभागः

'ग' विभाग

- (a) 'यतचित्तत्मा' — इति शब्दस्य कोऽर्थः?
'यतचित्तत्मा' — এই শব্দের অর্থ কী?
- (b) राजसप्रिय भोजनं कोदृशं भवति?
রাজসিক ব্যক্তিদের কীরূপ ভোজন প্রিয় হয়?
- (c) 'न चैवायं स्थितश्चलति तत्त्वतः' — स्थितः कः? कस्मात् तत्त्वतः स न चलति?
'न चैवायं स्थितश्चलति तत्त्वतः' — স্থিত কে? কোন তত্ত্ব থেকে তিনি বিচ্যুত হন না?
- (d) युक्तस्वप्नावबोधस्य जनस्य योगः कथं दुःखहा भवति?
যোগ কীভাবে উপযুক্ত নিদ্রা ও জাগরণকারীর দুঃখ বিনাশক হয়?
- (e) भगवता अर्जुनः कथं 'भारत' — इति नाम्ना सम्बोधितः?
ভগবান অর্জুনকে কেন 'ভারত' — এই নামে সম্বোধন করেছিলেন?

2. अधःस्थितेषु प्रश्नेषु यथाकामं चतुष्टयं समाधीयताम्। तेषु च यत्किञ्चन द्वितयं सुरगिरा लिख्यताम्।

নীচের প্রশ্নগুলির থেকে যে কোনো চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও। তার মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় লেখো।

5×4=20

(a) सुरगिरा व्याख्या कार्या।

সংস্কৃত ভাষায় ব্যাখ্যা করো।

5

ब्रह्मार्पणं ब्रह्महविर्ब्रह्मणो ब्रह्मणाहुतम्।

ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्मसमाधिना।।

अथवा,

आवृतं ज्ञानमेतेन ज्ञानिनो नित्यवैरिणा।

कामरूपेण कौन्तेय दुष्पूरेणानलेन च।।

(b) सुरगिरा व्याख्या कार्या।

সংস্কৃত ভাষায় ব্যাখ্যা করো।

5

तद्विद्धि प्रणिपातेन परिप्रश्नेन सेवया।

उपदेक्ष्यन्ति ते ज्ञानं ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः।।

अथवा,

आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः।

रस्याः स्निग्धाः स्थिरा हृद्या आहाराः सात्त्विकप्रियाः।।

- (c) मातृभाषायाम् अनुवद।
 मातृभाषाय अनुवाद करो। 5
 त्यक्त्वा कर्मफलासङ्गं नित्यतृप्तो निराश्रयः।
 कर्मण्यभिप्रवृत्तोऽपि नैव किञ्चित् करोति सः॥
- (d) मातृभाषायाम् अनुवद।
 मातृभाषाय अनुवाद करो। 5
 यदृच्छालाभसन्तुष्टो द्वन्द्वातीतो विमत्सरः।
 समः सिद्धावसिद्धौ च कृत्वाऽपि न निबध्यते॥
- (e) प्राणायामः कः? अस्य साधनोपायः संक्षेपेण आलोच्यताम्।
 प्राणायाम की? এর সাধনপ্রণালী সংক্ষেপে আলোচনা করো। 2+3=5
- (f) 'तमाहुः पण्डितं बुधाः' — इति मन्त्रांशानुसारं पण्डितस्य लक्षणं स्पष्टीक्रियताम्।
 'তমাহুঃ পণ্ডিতং বুধাঃ' — এই মন্ত্রাংশানুসারে পণ্ডিতের লক্ষণ স্পষ্ট করো। 5
3. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु यथाकामं द्वितयं समाधीयताम्।
 अधोनिर्दिष्ट प्रश्नसमूहेर मध्ये ये कोनो द्वैटिर उन्तर दाओ। 10×2=20
- (a) 'न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते' — इति मन्त्रपादमाधारीकृत्य पवित्रतमस्य ज्ञानस्य तात्पर्यं श्रीमद्भगवद्गीतानुसारम् आलोच्यताम्।
 'न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते' — এই মন্ত্রপাদানুসারে পবিত্রতম জ্ঞানের তাৎপর্য শ্রীমদ্ভগবদ্গীতার অনুসারে আলোচনা করো। 10
- (b) 'इमं विवस्वते योगं प्रोक्तवानहमव्ययम्' — अत्र विवस्वान् कः? की दृशः योगो वा अत्र उपदिष्टः? यथापाठ्यांशानुसारं अस्य योगस्य स्वरूपं स्पष्टीक्रियताम्।
 'इमं विवस्वते योगं प्रोक्तवानहमव्ययम्' — এখানে বিবস্বান্ কে? কীরূপ যোগ এখানে উপদিষ্ট হয়েছে?
 পাঠ্যাংশের অনুসরণে সেই যোগের স্বরূপ স্পষ্ট করো। 1+1+8=10
- (c) 'आत्मसंस्थं मनः कृत्वा न किञ्चिदपि चिन्तयेत्।' — मनसः आत्मसंस्थसाधनोपायः वैशद्येन व्याख्यायताम्।
 'আত্মসংস্থং মনঃ কৃৎবা ন কিञ্চিদপি চিন্তয়েৎ।' — মনের আত্মাতে স্থিতির সাধনপ্রণালী বিশদে ব্যাখ্যা করো।
- (d) श्रीमद्भगवद्गीतायां कति अध्यायाः सन्ति? ग्रन्थस्यास्य त्वदीय-पाठ्यांशे प्रतिभासितम् आध्यात्मिकदर्शम् आलोच्यताम्।
 শ্রীমদ্ভগবদ্গীতায় কয়টি অধ্যায় রয়েছে? উক্তগ্রন্থে তোমার পাঠ্যাংশে প্রতিভাসিত আধ্যাত্মিক দর্শন আলোচনা করো। 1+9=10